

EUROOPA KOHTU OTSUS

10. veebruar 2000*

Riiklik ettevõte – Postiteenistus – Mittemateriaalne edasipostitamine

Liidetud kohtuasjades C-147/97 ja C-148/97,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 (nüüd EÜ artikkel 234) alusel Oberlandesgericht Frankfurt am Maini (Saksamaa) esitatud taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Deutsche Post AG

ja

Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (C-147/97),

Citicorp Kartenservice GmbH (C-148/97),

eelotsust EÜ asutamislepingu artikli 5 teise lõigu (nüüd EÜ artikli 10 teine lõik), EÜ asutamislepingu artiklite 30 ja 59 (pärast muutmist EÜ artiklid 28 ja 49), EÜ asutamislepingu artiklite 85, 86 ja artikli 90 lõigete 1 ja 2 (nüüd EÜ artiklid 81, 82 ja artikli 86 lõiked 1 ja 2) tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed J. C. Moitinho de Almeida, L Sevón ja R. Schintgen, kohtunikud P. J. G. Kapteyn (ettekandja), C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

kohtujurist: A. La Pergola,

kohtusekretär: peahaldur H. A. Rühl,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Deutsche Post AG, esindaja Kölnis tegutsev advokaat D. Schroeder,

- Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS), esindaja Frankfurt-am-Mainis tegutsev advokaat M. Bechtold,

- Citicorp Kartenservice GmbH, esindajad Stuttgartis tegutsevad advokaadid P. Mailänder ja U. Schnelle,

- Taani valitsus, esindaja välisministeeriumi osakonnajuhataja P. Biering,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Itaalia valitsus, esindaja välisministeeriumi diplomaatilise osakonna juhataja professor U. Leanza, keda abistas *avvocato dello Stato* O. Fiumara,
- Madalmaade valitsus, esindaja välisministeeriumi õigusnõuniku asetäitja J. G. Lammers,
- Austria valitsus, esindaja föderaalsete välisministeeriumi *Gesandte* C. Stix-Hackl,
- Soome valitsus, esindaja välisministeeriumi õigustalituse juhataja, suursaadik H. Rotkirch,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad õigustalituse ametnikud C. Schmidt, F. Mascardi ja K. Wiedner,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 29. septembri 1998. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mille esitasid Deutsche Post AG (esindaja D. Schroeder), Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (esindajad Maini-äärses Frankfurdis tegutsevad advokaadid M. Bechtold ja A. Wagner), Citicorp Kartenservice GmbH (esindajad P. Mailänder ja U. Schnelle), Taani valitsus, (esindaja välisministeeriumi osakonnajuhataja J. Molde), Kreeka valitsus (esindajad riigi õigusnõuniku õigusvolinik M. Apešos ja Kreeka postivalitsuse õigusnõunik N. Zemperis), Prantsusmaa valitsus (esindajad välisministeeriumi õigustalituse juhataja asetäitja K. Rispal-Bellanger ja sama talituse ametnik F. Million), Itaalia valitsus (esindaja O. Fiumara), Madalmaade valitsus (esindaja välisministeeriumi õigusnõuniku asetäitja M. Fierstra) ja Euroopa Ühenduste Komisjon (esindaja K. Wiedner),

olles 1. juuni 1999. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oberlandesgericht Frankfurt am Main esitas kahe 25. märtsi 1997. aasta määrusega, mis saabusid Euroopa Kohtusse sama aasta 17. aprillil EÜ asutamislepingu artikli 177 (nüüd EÜ artikkel 234) alusel viis eelotsuse küsimust EÜ asutamislepingu artikli 5 teise lõigu (nüüd EÜ artikli 10 teine lõik), EÜ asutamislepingu artiklite 30 ja 59 (pärast muutmist EÜ artiklid 28 ja 49), EÜ asutamislepingu artiklite 85, 86 ja artikli 90 lõigete 1 ja 2 (nüüd EÜ artiklid 81, 82 ja artikli 86 lõiked 1 ja 2) tõlgendamise kohta.

2. Need küsimused kerkisid esile kahes kohtuasjas, mille poolteks olid ühelt poolt Deutsche Post AG (edaspidi „Deutsche Post“) ning teiselt poolt Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (edaspidi „GZH“) ja Citicorp Kartenservice GmbH (edaspidi „CKG“), seoses välismaalt mittefüüsilise edasipostituse teel saabuvate postisaadetiste kättetoimetamisega.

Õiguslik raamistik

Ülemaailmne postikonventsioon

3. Ülemaailmse postikonventsiooni kohaselt, mille esimene redaktsioon pärineb aastast 1874, tagavad konventsiooniga liitunud riigid neile teiste liikmesriikide postiaadministratsioonide poolt edastatud ja mainitud riigi territooriumil elavatele isikutele adresseeritud kirikorrespondentsaadetiste edasitoimetamise ja väljastamise adressaatidele.

4. Põhikohtuasja puhul on tegemist 14. detsembril 1989. aastal Washingtonis allakirjutatud ülemaailmse postikonventsiooni redaktsiooniga (edaspidi „postikonventsioon“). Saksamaal kiideti postikonventsioon heaks 31. augusti 1992. aasta õigusaktiga Gesetz zu den Verträgen vom 14. Dezember 1989 des Weltpostvereins (14. detsembri 1989. aasta ülemaailmse postikonventsiooni seadus) (BGBl. II, lk 749).

5. Esialgu toimetasiid postiaadministratsioonid rahvusvahelisi postisaadetisi kätte ilma eraldi tasu kohaldamata. Üheks postikonventsiooni aluspõhimõtteks oli seisukoht, et kuivõrd iga kiri nõuab vastust, peaks kahe riigi vahelised postiside vood teineteist tasakaalustama. Samas, kui ilmnes, et erinevate riikide postiaadministratsioonid peavad töötleva väga erinevat hulka rahvusvahelisi postisaadetisi, lülitati konventsiooni alates 1924. aastast vastavad erisätted.

6. Postikonventsiooni artiklis 25 on sätestatud:

„1. Liikmesriik ei ole kohustatud edastama ega adressaadile kätte toimetama kirikorrespondentsaadetisi, mida tema territooriumil elavad saatjad postitavad või lasevad postitada välisriigis eesmärgiga saada kasu seal kehtivatest soodsamatest tariifidest. Sama kehtib ka suures koguses saadetavate postisaadetiste kohta, sõltumata sellest, kas nende saatmise eesmärgiks on saada kasu soodsamatest tariifidest või mitte.

2. Lõike 1 sätteid kohaldatakse ühtmoodi nii saadetistele, mis on komplekteeritud saatja elukohariigis ja seejärel viidud üle piiri, kui ka saadetistele, mis on komplekteeritud välisriigis.

3. Sihtriigi postiaadministratsioonil on õigus saata saadetised tagasi postitamiskoha postiaadministratsioonile või nõuda riigisiseste tariifide tasumist. Kui saatja ei nõustu tasuma nimetatud tariife võib sihtriigi postiaadministratsioon toimida saadetistega oma õigusaktide kohaselt.

4. Liikmesriik ei ole kohustatud edastama ega adressaadile kätte toimetama kirikorrespondentsaadetisi, mida saatjad postitavad või lasevad postitada suurtes kogustes muus riigis kui nende elukohariik. Sihtriigi postiaadministratsioon võib saata saadetised tagasi postitamiskoha postiaadministratsioonile või tagastada need saatjatele ilma maksete tagastamiseta.“

Lõppmaksed

7. Lõppmaksete näol on tegemist maksetega, mille teatava riigi postiaadministratsioon tasub teise riigi postiaadministratsioonile oma rahvusvaheliste postisaadetiste kättetoimetamise eest. Sellised maksed sätestati esmakordselt 1969. aasta ülemaailmses postikonventsioonis. Samas ei olnud selles dokumendis toodud korraldus piisav selleks, et katta rahvusvaheliste saadetiste kättetoimetamise kulusid sihtriigis, eeskätt seoses

asjaoluga, et arenguriikide nõusolekuta ei olnud võimalik kehtestada kõrgemaid lõppmakseid.

8. 1987. aastal sõlmisid teatavate Euroopa Ühenduse liikmesriikide ja kolmandate riikide postiaadministratsioonid Bernis (Šveits) toimunud Euroopa posti- ja sideadministratsioonide konverentsil kokkuleppe lõppmaksete uue arvestusmeetodi rakendamise kohta.

9. 13. detsembril 1995 sõlmisid kuueteistkümne riigi, sealhulgas kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide, välja arvatud Hispaania, ning Norra ja Islandi postiaadministratsioonid Reimsi I kokkuleppe. Selle kokkuleppega nähti ette lõppmaksete järkjärgulist suurendamist kuue aasta jooksul. 2001. aastal pidi lõppmaksete suurus jõudma tasemele, mis vastas 80 %-le riiklikest postitariifidest. Hispaania postiteenistuse liitumisega seotud klausli tõttu lõppes selle kokkuleppe kehtivus 30. septembril 1997.

10. 9. juulil 1997 allkirjastasid kümne riigi, st Taani, Saksamaa, Soome, Prantsusmaa, Kreeka, Islandi, Itaalia, Norra, Austria ja Hispaania postiaadministratsioonid Reimsi II kokkuleppe, mis jõustus 1. oktoobril 1997. Selle kokkuleppega nähti ette lühem üleminekuperiood. Kokkuleppe artikli 25 kohaselt ei kohaldata lepinguosaliste vahel pärast üleminekuperioodi lõppemist enam postikonventsiooni sätteid.

Edasipostitamine

11. Kohtutoimikust ilmneb, et edasipostitamise puhul tehakse tavaliselt vahet füüsilisel edasipostitamisel ja mittefüüsilisel edasipostitamisel, mida nimetatakse ka „mittemateriaalseks edasipostitamiseks“.

12. Füüsiline edasipostitamine hõlmab järgmisi võimalusi:

- „ABA“ tüüpi edasipostitamine - riigist A pärinevad kirjad postitatakse riigis B ning kuuluvad kättetoimetamisele riigis A;

- „ABB“ tüüpi edasipostitamine – riigist A pärinevad kirjad postitatakse riigis B ja kuuluvad kättetoimetamisele samas riigis;

- „ABC“ tüüpi edasipostitamine – riigist A pärinevad kirjad postitatakse riigis B ja kuuluvad kättetoimetamisele riigis C.

13. Mittefüüsilise edasipostitamise korral edastatakse kirjade sisu elektroonilisi kanaleid pidi riigist A riiki B kus kirjad trükitakse välja ning toimetatakse kätte adressaatidele riigis A, B või C.

Kohtuasi C-148/97

Põhikohtuasja raames lahendatav kohtuvaidlus

14. Kontserni Citibank väljastatavate krediitkaartidega seotud toiminguid haldab Brüsselis asuv Citibank NA European Headquarters. Kontsernil Citibank on erinevates liikmesriikides filiaalid või harukontorid, mis tegutsevad pangateenuste turul, Saksamaal teevad seda ettevõtted Citibank Privatkunden AG ja Diners Club Deutschland GmbH.

Kontserni Citibank ettevõtete hulka kuulub ka Maini-äärses Frankfurdis registreeritud CKG. Viimase näol on tegemist teenuseosutajaga, mis tegeleb kontoväljavõtete, kinnituste, arvete ja maksekorralduste koostamise ja kättetoimetamisega ning Visa kaardi või muude krediitkaartide omanikest klientidega seotud arveldustega.

15. 1993. aastal otsustas kontsern Citibank luua uue keskasutuse, Arnhemis (Madalmaad) registreeritud ettevõtte Citicorp European Service Center BV (edaspidi „CESC“), mille ülesandeks sai kontoväljavõtete ja muude standardsete pangandusdokumentide koostamine ja kättetoimetamine.

16. Kuni 30. juunini 1995 toimus andmete masintöötlumine CKG arvutuskeskuses Maini-äärses Frankfurdis. Visa kaardi omanikest kliente hõlmavad töödeldud andmed edastati esmalt elektroonilisi kanaleid pidi ettevõttesse CESC, kus koostati kontoväljavõtted või kinnitused, arveldusülevaated ja makse või hüvitiskorraldused. CESC trükkis nõutavad dokumendid seejärel standardsel kujul välja, need pandi väljasaatmiseks ümbrikesse ja frankeeriti. Saadetised edastati seejärel kättetoimetamiseks Arnhemis asuvale ettevõttele PTT Post BV (Hollandi Postiadministratsioon, edaspidi „PTT Post“). Postiettevõtte edastas saadetised ettevõttele Deutsche Post, et see toimetaks need kätte Saksamaal asuvatele adressaatidele.

17. Lisaks CKGle on ka teised Prantsusmaal, Belgias, Hispaanias, Portugalis ja Kreekas asuvad kontserni Citibank kuuluvad ettevõtted ja filiaalid ühendatud keskse andmete vastuvõtu, töötlemise, väljatrükkimise ja postitamise keskusega CESC. Keskuses töötab praegu kakskümmend kaks isikut, kes saadavad kirikorrespondentsisaadetisi Euroopa Liidus asuvatele adressaatidele.

18. Toimikust ilmneb, et alates 1. juulist 1995 ei töödeldud andmeid enam erinevates liikmesriikides asuvates kontserni Citibank asutustes, vaid töötlus toimus tsentraliseeritult kõikide asutuste jaoks kontsernile Citibank kuuluvas arvutuskeskuses Sioux Fallsis (Lõuna-Dakota, Ameerika Ühendriigid). Krediitkaartidega seotud arveldused edastatakse lepinguosaliste ettevõtete poolt CKG-le, kus registreeritakse saatva asutuse andmed, kaardilt võetav summa ja kliendi andmed. Mainitud andmed edastatakse seejärel satelliitside kaudu Sioux Fallsi andmetöötluskeskusse. Seal toimub andmete lõplik töötlemine, mille käigus toimub kliendi arvele summade lisamine või mahaarvamine. Sel viisil saadud lõplikud andmed edastatakse satelliitside vahendusel CESCile, kus andmed trükitakse välja ja saadetakse adressaadile.

19. Saksamaal elavate kirikorrespondentsisaadetiste adressaatide puhul kohaldab Madalmaades asuv PTT Post tavalisi rahvusvaheliste postisaadetiste tariife, mis on suurusjärgus ligikaudu 0,55 Saksa marka. Ettevõtte tasub Deutsche Postile lõppmaksed, mille suuruseks põhikohtuasja sündmuste ajajärgul oli 0,37 kuni 0,40 Saksa marka ühe kirja kohta.

20. Kohaldades postikonventsiooni artikli 25 lõiget 3 ja Postgesetzi (postiteenistuse seaduse) artiklit 9, nõudis Deutsche Post iga CKG poolt Saksamaal väljasaadetava kirja eest siseriiklikult kohaldatavat tariifi, mis oli 1 Saksa mark kirja kohta. Ajavahemiku 24. veebruar kuni 9. juuli 1995 eest nõudis Deutsche Post kokku 3 668 916 Saksa marga tasumist, mis vastab kirikorrespondentsisaadetistele, mille saatjaks oli märgitud „Citicorp European Service Center, P.O. Box 5411, 6802 EK Arnhem, The Netherlands“ või

„Citicorp European Service Center BV, P.O. Box 5200, 7570 GE Oldenzaal, The Netherlands“ ja mis saabusid Madalmaadest saabuvate postisaadetiste vastuvõtmiseks pädevasse postiasutusse.

21. Et CKG keeldus nõutud summat tasumast, esitati selles osas hagi Landgericht Frankfurt am Mainile. Oma 8. mai 1996. aasta kohtuotsuses lükkas kohus Deutsche Posti taotluse tagasi, tuues põhjenduseks, et ei ole võimalik tuletada lepingulist õigust postikonventsiooni artikli 25 lõike 3 alusel, kuivõrd see säte saab olla aluseks üksnes täiendavate maksete nõudmisel avaliku õigusega reguleeritud avalike teenuste osutamisel. Lisaks sellele leidis kohus, et Madalmaades väljatrükitud kirjad ei vasta mõistele „komplekteeritud“ postikonventsiooni artikli 25 tähenduses. Ühenduse siseturu raamistikus ei loetud määravaks asjaolu, et kirjade väljatrükkimine ja ümbrikesse paigutamine toimub välisriigis.

Eelotsuse küsimused

22. 20. juunil 1996 esitas Deutsche Post ülalmainitud kohtuotsuse kohta Oberlandesgericht Frankfurtile apellatsioonikaebuse. See kohus lükkas otsuse tegemise edasi ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1) Kas EÜ asutamislepingu artiklit 90 tuleb tõlgendada selliselt, et seaduse näol, millega kiidetakse heaks 14. detsembri 1989. aasta Ülemaailmse Postiliidu konventsioonid, millega antakse liikmesriigi A postiaadministratsioonile õigus nõuda siseriiklike tariifide kohaldamist liikmesriigis B postitatud saadetiste kättetoimetamise eest või keelduda nende saadetiste kättetoimetamisest juhul, kui neid tariife ei tasuta, kui postisaadetiste sisu on koostanud ettevõtte liikmesriigis A, mis on selle sisu seejärel edastanud elektrooniliste kanalite vahendusel liikmesriigis B registreeritud ettevõttele, et saadetised selles liikmesriigis välja trükkida, komplekteerida ja saata välja selle liikmesriigi postiasutuse kaudu, on tegemist riikliku meetmega, millega EÜ asutamislepingu artikli 90 lõike 1 sätteid rikkudes on kehtestatud meede, mis on vastuolus EÜ asutamislepingu artiklis 86 sätestatud eeskirjaga, mille suhtes ei saa kohaldada EÜ asutamislepingu artikli 90 lõikes 2 sätestatud erandit?

2) Kas EÜ asutamislepingu artiklit 30 ja sellele järgnevaid artikleid ning artiklit 59 ja sellele järgnevaid artikleid tuleb tõlgendada selliselt, et liikmesriigi A postiaadministratsiooni õigus nõuda siseriiklike tariifide kohaldamist liikmesriigis B postitatud postisaadetiste kättetoimetamisel liikmesriigis A elavatele adressaatidele või siseriiklike tariifide mittetasumisel nende saadetiste kättetoimetamisest keeldumine, on vastuolus kaupade vaba liikumise tagamise nõudega, kui postisaadetiste sisu on koostanud ettevõtte liikmesriigis A, mis on selle sisu seejärel edastanud elektrooniliste kanalite vahendusel liikmesriigis B registreeritud ettevõttele, et saadetised selles liikmesriigis välja trükkida, komplekteerida ja saata välja selle liikmesriigi postiasutuse kaudu?

3) Juhul kui vastustest eelnevatele küsimustele ilmneb, et tegemist on ühenduse õigusaktide rikkumisega üksnes seetõttu, et liikmesriigi A postiaadministratsioon võib otseselt või kättetoimetamisest keeldumisega jõupositsioonilt saavutada siseriiklike tariifide kohaldamise täiendavalt liikmesriigis B kehtivatele tariifidele

või täiendavalt ülemaailmse postikonventsiooni ja/või CEPT kokkuleppe kohaselt tasutavatele lõppmaksetele:

kas EÜ asutamislepingu artikli 5 teist lõiku tuleb tõlgendada selliselt, et liikmesriigis A vastu võetud seadust, millega kiidetakse heaks 14. detsembri 1989. aasta Ülemaailmse Postiliidu konventsioonid, ei kohaldata täies ulatuses või osaliselt sellises ulatuses, millises nõutakse otseselt või kättetoimetamisest keeldumise teel jõupositsioonilt siseriiklike tariifide tasumist lisaks liikmesriigis B tasutud postitariifidele ja/või lisaks ülemaailmse postikonventsiooni ja/või CEPT kokkuleppe kohaselt tasutavatele lõppmaksetele?

4) Kas eelotsuste küsimustele 1 kuni 3 antavad vastused on erinevad juhul, kui liikmesriigis B registreeritud ettevõtte, mille ülesandeks on saadetiste väljatrükkimine, komplekteerimine ja edastamine selle liikmesriigi postiasutusele, kuulub samasse ettevõtete kontserni, kui liikmesriigi A ettevõtte, kus koostatakse saadetise sisu?

5) Kas eelotsuse küsimustele 1 kuni 3 antav vastus sõltub asjaolust, et liikmesriigis B registreeritud ettevõtte, mille ülesandeks on saadetiste väljatrükkimine, komplekteerimine ja edastamine selle liikmesriigi postiasutusele, tegutseb üksnes selle ettevõtte jaoks, mis koostab liikmesriigi A saadetise sisu, või töötab mitmete ettevõtete jaoks, mis kasutavad samasugust teenust?“

Kohtuasi C-147/97

Põhikohtuasja raames lahendatav hagi

23. GZS, mille liikmeteks on Eurocard krediitkaarti väljastavad krediitdiasutused, on kõige suurema Eurocard krediitkaartidega seotud käibega ettevõtte Saksamaal. Oma andmetöötlusega seotud tegevuse raames koostab SZS mainitud kaardi omanikele ja oma partnerettevõtetele igakuised posti teel väljasaadetavad kontoväljavõtted.

24. Esialgu tegeles GZS kontoväljavõtete väljatrükkimise, ümbrikesse panemise ja edastamisega ettevõttele Deutsche Post, kes toimetab need adressaatidele kätte. Alates 1995. aasta suvest edastas GZS vajalikud andmed elektrooniliste kanalite vahendusel oma Taanis registreeritud partnerettevõttele, mis tegeleb väljavõtete koostamisega. See ettevõtte koostab väljavõtted, trükib need välja, paneb ümbrikesse ja edastab Taani postiasutusele. See asutus edastab need väljavõtted ettevõttele Deutsche Post, mille ülesandeks on nende kättetoimetamine Saksamaal selle liikmesriigi territooriumil asuvatele adressaatidele. Nendele adressaatidele saadetud kirikorrespondentssaadetiste eest tasutakse Taani postiamministratsioonile Taanis rahvusvahelistele postisaadetistele kohaldatavat tariifi, mis on madalam, kui Saksamaal kehtiv tariif, Taani postiamministratsioon maksab ettevõttele Deutsche Post ka lõppmakseid, mille suurus põhikohtuasja sündmuste ajal oli 0,36 Saksa marka ühe kirja kohta.

25. Kohaldades postikonventsiooni artikli 25 lõike 3 sätteid nõudis Deutsche Post GZSilt 623 984 Saksa marga suuruse summa tasumist. Kuivõrd GZS keeldus seda summat tasumast, esitati asjakohane hagi Landgericht Frankfurt am Mainile, kes lükkas taotluse tagasi samadel alustel, mis on toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 21.

Eelotsuse küsimused

26. 8. septembril 1996. aastal esitas Deutsche Post selle otsuse kohta Oberlandesgericht Frankfurt am Mainile apellatsioonikaebuse. Mainitud kohus lükkas otsuse tegemise edasi ja esitas Euroopa Kohtule kolm eelotsuse küsimust, mille sõnastus on sama, kui kohtuasjaga C-148/97 seotud kolmel esimesel küsimusel.

27. Oma 8. juuli 1997. aasta määrusega otsustas Euroopa Kohtu president kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse osas need kohtuasjad liita.

28. Esmalt tuleb märkida, et postikoodeksi artikli 25 lõikes 1 on toodud välja kaks juhtu, kui konventsiooniga liitunud riikide postiaadministratsioonidel ei ole kohustust edastada ega kätte toimetada kirikorrespondentsaadetisi, mille teatava konventsiooniga liitunud riigi territooriumil elav saatja on postitanud või lasknud postitada mõnes teises konventsiooniga liitunud riigis. Artikli 25 lõike 1 esimeses lauses on mainitud olukorda, kus teises liikmesriigis postitamise eesmärgiks on kasutada ära selles liikmesriigis kohaldatavaid madalamaid tariife. Artikli 25 lõike 1 teises lauses on mainitud olukorda, kus saadetakse suures koguses postisaadetisi, sõltumata sellest, kas nende saatmise eesmärgiks on saada kasu soodsamatest tariifidest või mitte.

29. Postikonventsiooni artikli 25 lõike 2 kohaselt kohaldatakse lõike 1 sätteid ühtmoodi nii saadetistele, mis on komplekteeritud saatja elukohariigis ja seejärel viidud üle piiri, kui ka saadetistele, mis on komplekteeritud välisriigis.

30. Postikonventsiooni artikli 25 lõike 3 kohaselt on postiaadministratsioonil õigus lõikes 1 osutatud juhtudel saata saadetised tagasi postitamiskoha postiaadministratsioonile või nõuda riigisiseste tariifide tasumist.

31. Kohtuasja C-148/97 toimikust ilmneb, et CESC trükib Madalmaades välja ja postitab Euroopa Liidu liikmesriikides elavatele adressaatidele ligikaudu nelikümmend kaks miljonit postisaadetist aastas, mille koostamise aluseks on CKG poolt töödeldud andmed ja mis edastatakse CESCile elektrooniliste kanalite vahendusel. Kohtuasja C-147/97 toimiku kohaselt edastab GZS oma Taani partnerasutusele analoogiliste kanalite vahendusel ligikaudu seitsme miljoni krediitkaardiomanikuga seotud andmed, mis edastatakse seejärel Taani postiasutusele.

32. Mainitud kohtuasjade toimikutest ja edasisaatmismäärusest ilmneb samuti, et kui kohaldada postikonventsiooni artikli 25 lõiget 3, annavad siseriiklikud õigusaktid ettevõttele Deutsche Post õiguse nõuda siseriikliku tariifi kohaldamist iga CKG ja GZS poolt saadetud kirja suhtes, mille ta Saksamaal kätte toimetab.

33. See tähendab, et esitatud küsimustele vastamiseks ei tule arvesse võtta asjaolu, et antud juhul edastati postisaadetiste sisu elektrooniliste kanalite vahendusel (mittemateriaalne edasipostitamine).

34. Seega on eelotsuse küsimused seotud olukorraga, millele on osutatud postikonventsiooni artikli 25 lõike 1 teises lauses, mida tuleb lugeda koos sama artikli lõikega 2, nimelt teistes liikmesriikides koostatud või komplekteeritud postisaadetiste saatmisega suures koguses mainitud teistest liikmesriikidest. Järelikult ei ole põhikohtuasja lahendamiseks nõutava vastuse andmiseks vaja välja selgitada, kas CKG ja

GZS edastavad oma postisaadetisi teiste liikmesriikide postiaadministratsioonidele selleks, et kasutada ära neis riikides kohaldatavaid madalamaid tariife.

35. Mis puutub siseriikliku kohtu küsitud asutamislepingu artikli 30 tõlgendamist, siis tuleb märkida, et seda sätet ei saa põhikohtuasja puhul kohaldada. Rahvusvahelisi postisaadetisi käsitletakse universaalse postiteenistuse raames pakutava piiriülese teenusena, mis hõlmab osalejariigist sihtriigi postiaadministratsiooni kohustust sellised saadetised edastada ja kätte toimetada.

36. Võttes arvesse eelnevaid kaalutlusi, tuleb kolme esimest küsimust mõista selliselt, et siseriiklik kohus küsib sisuliselt, kas asjaolu, et selline asutus, nagu Deutsche Post kasutab postikonventsiooni artikli 25 artiklis 3 sätestatud õigust kohaldada selle artikli lõike 1 teises lauses ja sama artikli lõikes 2 sätestatud juhtudel siseriiklikke tariife selle asutuse asukohariigist erineva liikmesriigi postiasutuse kaudu suures koguses edastatud postisaadetiste suhtes, on vastuolus asutamislepingu artikliga 90, koosmõjus asutamislepingu artiklitega 86 ja 59.

37. Sellisel kujul sõnastatud küsimusele vastamiseks tuleb esmalt märkida, et sellist asutust, nagu Deutsche Post, kellel on ainupädevus postisaadetiste kogumiseks, transpordiks ja kättetoimetamiseks, tuleb käsitleda asutusena, kellele ajaomane liikmesriik on andnud ainuõiguse asutamislepingu artikli 90 lõike 1 tähenduses (19. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-320/91: Corbeau, EKL 1993, lk I-2533, punkt 8).

38. Samuti tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib ettevõtet, kellel on ühise turu olulisel osal monopoolne seisund, käsitleda turgu valitsevas seisundis olevana asutamislepingu artikli 86 tähenduses (vt 10. detsembri 1991. aasta otsust kohtuasjas C-179/90: Merci convenzionali porto di Genova, EKL 1991, lk I-5889, punkt 14, 13. detsembri 1991. aasta otsust kohtuasjas C-18/88: GB-Inno-BM, EKL 1991, lk I-5941, punkt 17 ja mainitud Corbeau kohtuotsuse punkt 9).

39. Euroopa Kohus on seoses sellega sedastanud, et kuigi ainuüksi asjaolu, et liikmesriik on ainuõiguste andmisega tekitanud teatavale ettevõttele turgu valitseva seisundi, ei ole iseenesest artikliga 86 vastuolus, kohustab asutamisleping liikmesriike samas mitte jõustama ega säilitama selliseid meetmeid, mis võivad selle artikli mõju kahjustada (vt 18. juuni 1991. aasta otsust kohtuasjas C-260/89: ERT, EKL 1991, lk I-2925, punkt 35 ja mainitud Corbeau kohtuotsuse punkt 11).

40. Asutamislepingu artikli 90 lõikes 1 on sätestatud, et ettevõtete puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, ei jõusta ega säilita liikmesriigid mingeid meetmeid, mis on vastuolus eelkõige konkurentsireguleerivate asutamislepingu sätetega (vt mainitud Corbeau kohtuotsuse punkt 12).

41. Seda sätet tuleb lugeda koos sama artikli lõikega 2, milles on sätestatud, et ettevõtjad, kellele on antud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine, alluvad asutamislepingu eeskirjadele niivõrd, kuivõrd nimetatud eeskirjade kohaldamine ei takista nendele määratud eriülesannete täitmist.

42. Samuti tuleb märkida, et postikonventsioonis on lähtutud eeldusest, et kirikorrespondentsaadetiste turg on ühtne turg, millel erinevate Ülemaailmse Postiliidu liikmesriikide postiaadministratsioonid omavahel ei konkureeri.

43. Seda silmas pidades on postikonventsiooni eesmärgiks sätestada eeskirjad, mis tagavad teatavas liikmesriigis selliste rahvusvaheliste postisaadetiste edastamise ja kättetoimetamise, mis teiste liikmesriikide postiaadministratsioonid on neile edastanud. Üks postikonventsiooni aluspõhimõtteid, mis on sätestatud konventsiooni artiklis 1, on konventsiooniga liitunud sihtriigi postiaadministratsiooni kohustus tagada rahvusvaheliste kirikorrespondentsaadetiste kõige kiiremate vahenditega edastamine ja kättetoimetamine tema territooriumil elavatele adressaatidele. Seejuures moodustavad postikonventsiooniga liitunud riigid ühtse postiruumi, mille ulatuses on tagatud vastastikuste rahvusvaheliste postisaadetiste transiidivabadus.

44. Postikonventsioonist tulenevate kohustuste täitmine on samas liikmesriikide postiaadministratsioonide jaoks üldist majandushuvi esindava teenuse osutamine asutamislepingu artikli 90 lõike 2 tähenduses.

45. Antud konkreetsel juhul on selle teenuse osutamine Saksamaa õigusaktide alusel usaldatud ettevõttele Deutsche Post.

46. Nagu on mainitud käesoleva otsuse punktis 5, toimetasid postiaadministratsioonid rahvusvahelisi postisaadetisi esialgu kätte ilma selle eest eraldi tasu nõudmata. Kui aga selgus, et kahe konventsiooniga liitunud riigi vahelised postivood ei ole tihtipeale tasakaalus, see tähendab, et eri liikmesriikide postiaadministratsioonid pidid töötleva väga erinevaid rahvusvaheliste postisaadetiste koguseid, võeti sellega seoses vastu konkreetsed sätted, mille hulka kuulub ka postikonventsiooni artikkel 25.

47. Postikonventsiooni artikli 25 lõike 3 kohaselt on liikmesriikide postiaadministratsioonidel eeskätt õigus sama artikli lõigetes 1 ja 2 toodud juhtudel nõuda siseriiklike tariifide tasumist.

48. Rahvusvaheliste saadetiste siseriikliku postina töötlemise õiguse andmine sellisele asutusele, nagu Deutsche Post loob olukorra, kus selline asutus võib postiteenuste kasutajaid kahjustades kuritarvitada oma turgu valitsevat seisundit, mis tuleneb talle antud ainuõigusest mainitud postisaadetiste edastamiseks ja asjaomastele adressaatidele kättetoimetamiseks.

49. Seega tuleb antud juhul välja selgitada, millises ulatuses on sellise õiguse rakendamine vajalik selleks, et mainitud asutus saaks täita postikonventsioonist tulenevat üldist majandushuvi esindavat teenust majanduslikult vastuvõetavates tingimustes.

50. Sellisele asutusele, nagu Deutsche Post pandud kohustus edastada ja toimetada kätte Saksamaa territooriumil elavatele adressaatidele teiste liikmesriikide postiaadministratsioonide kaudu edastatud Saksamaa territooriumil elavate saatjate poolt saadetud postisaadetised, ilma et sellele postiaadministratsioonile oleks seejuures võimalik hüvitada kõiki sellise kohustuse täitmisega seotud kulusid, võib majanduslikult tasakaalustatud olukorras seada ohtu sellise üldist huvi esindava teenuse täitmisele.

51. Liikmesriigi postiaadministratsioon ei saa kanda samaaegselt kulusid, mida toob endaga kaasa postikonventsioonist tuleneva rahvusvaheliste postisaadetiste edastamises ja kättetoimetamises seisneva üldist majandushuvi esindava teenuse osutamine ning tulude vähenemist, mis on tingitud sellest, et suures koguses postitatud postisaadetised ei

edastata enam selle postiaadministratsiooni kaudu, kus elavad nende saadetiste adressaadid, vaid teiste liikmesriikide postiaadministratsioonide kaudu.

52. Sellisel juhul tuleb piiriülese posti siseriikliku postina käsitlemist, ning sellega seoses ka siseriiklike tariifide kohaldamist käsitleda põhjendatud meetmetena postikonventsiooni alusel ettevõttele Deutsche Post usaldatud üldist majandushuvi esindava teenuse pakkumiseks majanduslikult tasakaalustatud tingimustes.

53. Olukord oleks erinev, kui ühendusesisese piiriülese postiga seotud lõppmaksed oleks määratud kindlaks asjaomaste postiaadministratsioonide vaheliste kokkulepetega ning nende aluseks oleks nende postisaadetiste töötlemise ja kättetoimetamise tegelikud kulud, nii nagu see on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/67/EÜ (ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta) (EÜT 1998, L 15, lk 14) artiklis 13.

54. Kuivõrd liikmesriikide postiaadministratsioonide vahel ei ole sõlmitud kokkuleppeid sisenevate piiriüleste postisaadetiste töötlemise ja kättetoimetamise tegelikel kuludel põhinevate lõppkulude suuruse kohta, võimaldab asutamislepingu artikli 90 lõige 2 eeskirja kohaldamist, mille kohaselt antakse postiaadministratsioonile liikmesriigi riiklike õigusaktidega õigus kohaldada siseriiklikke tariife postisaadetiste suhtes, mida selles liikmesriigis elavad saatjad postitavad või lasevad postitada suurtes kogustes muus riigis kui nende elukohariik ning mis on saadetud selles esimeses liikmesriigis elavatele adressaatidele.

55. Seega, isegi kui eeldada, et postikonventsiooni artikli 25 lõiget 3 võib olukorras, kus seda rakendab selline asutus, nagu Deutsche Post, käsitleda teenuste vaba liikumist piiravana, ei ole samas selline säte vastuolus asutamislepingu artikliga 90.

56. Seevastu, võttes arvesse, et postisaadetiste edastamise ja kättetoimetamise kulud kaetakse osaliselt teiste liikmesriikide postiasutuste poolt makstavate lõppmaksetega, ei nõua postikonventsioonist tulenevate kohustuste täitmine sellise asutuse, nagu Deutsche Post poolt seda, et nende postiaadministratsioonide vahendusel suures koguses saadetud postisaadetiste suhtes tuleb kohaldada siseriiklike tariifide täistariifi.

57. Siinkohal tuleb meenutada, et sellist asutust, nagu Deutsche Post, kes on monopol ühise turu olulisel osal, võib käsitleda turgu valitsevas seisundis olevana asutamislepingu artikli 86 tähenduses.

58. Sel juhul võib asjaolu, et see asutus kasutab õigust nõuda siseriiklike täistariifide kohaldamist ning ei võta arvesse seda, et kulud, mida kannab ühe liikmesriigi postiaadministratsioon seoses teiste liikmesriikide postiaadministratsioonide kaudu suures koguses edastatud postisaadetiste, mille saatjad ja adressaadid elavad esimeses liikmesriigis, edastamise ja kättetoimetamisega, on osaliselt kaetud nende teiste liikmesriikide postiaadministratsioonide poolt tasutud lõppmaksetega, käsitleda turgu valitseva seisundi kuritarvitamisena asutamislepingu artikli 86 tähenduses.

59. Selleks, et vältida olukorda, kus selline asutus, nagu Deutsche Post rakendab postikonventsiooni artikli 25 lõikes 3 sätestatud õigust saata postisaadetised saatjale tagasi, ei olnud selliste postisaadetiste saatjatel muud võimalust, kui tasuda nende eest siseriiklikke tariife täies ulatuses.

60. Nagu Euroopa Kohus on varasemalt otsustanud kohtuasjas, mis käsitles asutamislepingu artikli 86 tähenduses turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtte keeldumist müügist, on selline käitumine vastuolus asutamislepingu artikli 3 punktiga g (pärast muutmist EÜ artikli 3 punkt g), millele on osutatud eeskätt artikli 86 punktides b ja c (14. veebruari 1978. aasta otsus kohtuasjas 27/76: United Brands vs. komisjon, EKL 1978, lk 207, punkt 183).

61. Eelnevast tuleneb, et kuivõrd asjaomaste liikmesriikide postiaadministratsioonide vahel ei ole sõlmitud kokkuleppeid sisenevate piiriüleste postisaadetiste töötlemise ja kättetoimetamise tegelikel kuludel põhinevate lõppkulude suuruse kohta, ei ole see vastuolus asutamislepingu artikliga 90 koosmõjus asutamislepingu artiklitega 86 ja 59, et selline asutus, nagu Deutsche Post kasutab postikonventsiooni 14. detsembri 1989. aasta redaktsiooni artikli 25 lõikes 3 sätestatud õigust kohaldada selle artikli lõike 1 teises lauses ja lõikes 2 osutatud juhtudel riiklikke tariife selle asutuse asukohariigist erineva liikmesriigi postiasutuses suures koguses postitatud postisaadetiste suhtes. Samas on sellise õiguse rakendamine vastuolus artikli 90 lõikega 1 koosmõjus artikliga 86, sedavõrd, kuivõrd selline asutus võib nõuda liikmesriigi siseriiklike tariifide kohaldamist, arvestamata neist maha mainitud postiaadministratsioonide poolt mainitud postisaadetiste eest tasutud lõppmakseid.

62. Võttes arvesse kolmele esimesele küsimusele antud vastust, ei ole vajadust vastata ülejäänud eelotsuse küsimustele.

Kohtukulud

63. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Taani, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Madalamaade, Austria ja Soome valitsuste ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates Oberlandesgericht Frankfurt am Maini 25. märtsi 1997. aasta määrustega esitatud küsimustele, otsustab:

Kuivõrd asjaomaste liikmesriikide postiaadministratsioonide vahel ei ole sõlmitud kokkuleppeid sisenevate piiriüleste postisaadetiste töötlemise ja kättetoimetamise tegelikel kuludel põhinevate lõppkulude suuruse kohta, ei ole see vastuolus asutamislepingu artikliga 90 (nüüd EÜ artikkel 86) koosmõjus asutamislepingu artiklitega 86 (nüüd EÜ artikkel 82) ja 59 (pärast muutmist EÜ artikkel 49), et selline asutus, nagu Deutsche Post AG kasutab postikonventsiooni 14. detsembri 1989. aasta redaktsiooni artikli 25 lõikes 3 sätestatud õigust kohaldada selle artikli lõike 1 teises lauses ja lõikes 2 osutatud juhtudel riiklikke tariife selle asutuse asukohariigist erineva liikmesriigi postiasutuses suures koguses postitatud postisaadetiste suhtes. Samas on sellise õiguse rakendamine vastuolus artikli 90 lõikega 1 koosmõjus artikliga 86, sedavõrd, kuivõrd selline asutus võib nõuda liikmesriigi siseriiklike tariifide kohaldamist, arvestamata neist maha mainitud postiaadministratsioonide poolt mainitud postisaadetiste eest tasutud lõppmakseid.

Rodríguez Iglesias

Moitinho de Almeida,

Sevón

Schintgen

Kapteyn

Gulmann

Puissochet

Hirsch

Jann

Ragnemalm

Wathelet,

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. veebruaril 2000 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

C. G. Rodríguez Iglesias